

[Justitsministeren]

til offentligheden og medierne. Det er ikke tilfældet. Den åbenhed, som i øvrigt gælder inden for retsplejen, skal fastholdes og også gerne styrkes.

Jeg mener imidlertid, det er vigtigt, at vi gør os klart, at hverken kommissionsdomstolen eller den kommende undersøgelsesret har dømmende myndighed. Det er ikke domstole i traditionel forstand. Der skal ikke afsiges domme, det er ikke tilfældet. En kommissionsdomstol såvel som en undersøgelsesret har alene til formål at klarlægge et handlingsforløb, at fremlægge alle de omstændigheder, der har været i forbindelse med den sag, der er gjort til genstand for undersøgelsen, og endelig skal der tages stilling til, om der efter dommerens skøn er begået forseelser eller fejl. Herefter bliver arbejdet afsluttet, og så er det i givet fald Folketinget, regeringen eller andre instanser, der skal træffe beslutning om, hvorvidt der på grundlag af den undersøgelsesrapport, som offentliggøres, skal tages yderligere skridt.

Det er i det lys, jeg mener at man skal se forslaget om undersøgelsesretten og de lukkede døre. Jeg tror, at der herinde er bred enighed om, at det i forbindelse med afdækning af forskellige sager set ud fra en samlet afvejning i konkrete situationer kan være rigtigt og hensigtsmæssigt, at selve udredningsarbejdet, afhøringerne af vidner osv. sker ved lukkede møder, hvorefter hele materialet offentliggøres samlet til sidst igennem dommerens redegørelse.

Jeg vil også klart slå fast, at der fortsat vil være adgang til at gennemføre åbne undersøgelser i og med, at adgangen til at nedsætte kommissionsdomstole jo fastholdes. Det vil sige, at i forbindelse med hver enkelt sag, der måtte give anledning til, at der træffes beslutning om, at der skal gennemføres en undersøgelse, er der en valgmulighed, og der skal træffes beslutning om, hvorvidt det er et ønske, at det skal ske ved en lukket dommerundersøgelse, en undersøgelsesret eller en åben kommissionsdomstol.

Vælges undersøgelsesdommeren, kan det jo bl.a. være, fordi sagen indeholder specielle momenter, som betinger lukkethed, eller andre særlige forhold. Det kan være et udtryk for, at man vælger en mere rolig og udramatisk måde.

Vi skal jo heller ikke overse, at gennem en åben undersøgelse, hvor vidneafhøringerne måske strækker sig over halve eller hele år, kan

det vidne, som befinder sig sidst i rækken, fra dag til dag i medierne læse om, hvad andre har sagt, og hvad der i øvrigt er fremkommet i forbindelse med sagen.

Jeg vil også godt understrege som det andet punkt, at der med en lukket dommerundersøgelse ikke lægges op til, at der skal ske en hemmeligholdelse. Det er også fremgået af det notat, som jeg har sendt til Folketingets Retsudvalg, at det er grundholdningen, at dommerens rapport skal offentliggøres og dermed danne grundlag for den efterfølgende debat og eventuelle beslutninger vedrørende ansvarsplacering, spørgsmålet om straffesager og tjenestemandssager eller tilsvarende.

Det forhold, at vi nu lægger op til, at der kan gennemføres lukkede dommerundersøgelser, er heller ikke på tværs af retsplejeloven, hvor der jo i forvejen i bestemte typer af sager af retten kan træffes beslutning om lukkede døre, når særegne omstændigheder – som det hedder – giver grund til at antage, at retsmødets offentlighed på afgørende måde vil være til hinder for sagens opklaring.

Men som sagt vil der fortsat være adgang til, at der kan vælges mellem lukkede og åbne undersøgelser, og det er da også mit indtryk – som jeg håber at et flertal her i salen deler – at der bør være denne adgang, uanset om vi så kalder det for en undersøgelsesret eller en kommissionsdomstol.

Et andet punkt, som også har været fremme, er formuleringen i lovforslaget, hvori det hedder, at justitsministeren kan træffe beslutning om offentliggørelse af en undersøgelsesrapport.

Jeg vil gerne her fra Folketingets talerstol klart understrege for at forebygge enhver misforståelse, at dette naturligvis bør og skal være den altovervejende hovedregel. Sagt med andre ord kan det alene være i situationer, hvor en sag har drejet sig f.eks. om forholdet til andre lande, spørgsmål, der vedrører rigets forsvars- og sikkerhedsmæssige interesser, at en manglende offentliggørelse kan komme på tale. Jeg mener, at den helt afgørende hovedregel skal og må være, at resultatet af undersøgelsen fremlægges og offentliggøres, så snart dommeren har afsluttet udarbejdelsen af sin rapport.

Hr. Ole Espersen stillede mig det spørgsmål, om der i forslaget var lagt op til forøgede udgifter. Det mener jeg ikke. Der er i forslaget givet